

Sixti V, adhuc in pleno suo vigore sit, prout teste Patrio Sporer in Theologia sacramentali, p. 4, cap. iv, sect. 6, n. 714; tenent omnes, patetque ex ipsa Bulla Gregorii XIV quæ incipit Sedes Apostolica: estque ordine octava in tom. II, Bullarii Cherubini: inter Constitutiones dicti Pontificis etiam digna, ut per extensum hic inferatur; sonat ergo, ut sequitur.

18. Refertur Bulla Gregorii XIV per extensum. — « Sedes Apostolica pia mater assidue sentiens ponderis sibi incumbentis in procuranda salute animarum, pretioso Christi Domini sanguine redemptarum, gravitatem et magnitudinem, in re tanti momenti, ut par est, magis in dies sollicita, quæ per optimum finem semper ante oculos propositum habens, nihil unquam intentatum prætermittit eorum, quæ ad fidelium animas in viam salutis dirigendas judicat pertinere. Quare nemini mirum videri debet, si interdum quidem contumacium fidelium audaciam pœnarum severitate deterret. Rursus eisdem, si ad cor redire velint, et peccati veniam humiliter exposcere, maternum aperit sinum, viamque ad pœnitentiam eis sternit faciliorem, ac mansuetudine congrua rigorem temperat, prout in Domino conspicit salubriter expedire.

» § I. Dudum siquidem fel. record. Sixtus Papa V, prædecessor noster justitiæ zelo accensus, contra procurantes abortum foetus tam animati, quam inanimis, ejusque gravissimi sceleris participes, et adjuutores, nec non contra eos, qui mulierum fecunditatem impedirent, et sterilitatis potiones seu venena præberent, constitutionem edidit, sub dato 4. Kal. Novembris, Pontificatus sui anno tertio, per quam ultra diversas spirituales et temporales pœnas, etiam inter alia excommunicationis sententiam contra eos promulgavit, sibi que et successoribus suis tantum absolvendi facultatem reservavit, prout in eadem constitutione plenius continetur.

» § II. Cum igitur postmodum experientia docuerit, ex remedio hujusmodi, non quæ sperabatur, utilitatem et fructum provenisse, verum potius multis Satanæ malitia ad peccandum inductis, difficiliore ob soli Sedi Apostolicæ reservatam absolvendi facultatem, reddito ad pœnitentiam aditu, eos a nefariis hujusmodi flagitiis perpetrandis, non solum non retraxisse, sed etiam plurimorum sacrilegiorum, gravissimorumque

peccatorum et scelerum occasionem dedisse, Nos propterea animadvertentes, gladium ecclesiasticæ disciplinæ, præsertim quoad censuras et pœnas spirituales, ita exercendum esse, ut ad medicinam tendat, non ad perniciem animarum æternamque pastorem, ejus vices in terris gerimus, quantum (divina ejus gratia adjutrice) possumus, imitari volentes, qui venit animas hominum salvare non perdere, neminique quantumcumque graviter et enormiter deliquerit, viam salutis præcluserit, quin potius ad eam assequendam copiosa remedia adhibuit, ac nobis reliquit, et simul utilius censentes, ubi nec de homicidio, nec de animato foetu agitur pœnas non imponere duriores illis, quæ per sacros canones, et leges prophanas sunt inflicte, habita super hoc cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus, super negotiis et consultationibus episcoporum deputatis, matura deliberatione, de eorum consilio, constitutionem prædictam sic duximus moderandam, ut a peccato, et excommunicatione contra personas ibi expressas lata, tam quoad eos, qui hactenus deliquerunt, quam quoad illos, qui post nostram constitutionem in eisdem casibus deliquerint, quilibet presbyter, tam sæcularis, quam cujusvis ordinis regularis ad Christi fidelium confessiones audiendas, et ad hos casus specialiter per loci ordinarium deputatus, plenam et liberam in foro conscientiæ tantum, absolvendi habeat facultatem, eandem prorsus quam idem Sixtus V, prædecessor noster, sibi ac suis successoribus reservavit.

» § III. Quo vero ad pœnas procurantium abortum foetus inanimis, aut exhibentium mulieribus, vel sumentium venena sterilitatis, aut quocumque modo auxilium vel consilium eis dantium, in prædicta constitutione contentas, constitutionem præfatam, in ea parte, ubi de his agit, ad terminos juris communis, ac sacrorum canonum, et concilii Tridentini dispensationem, auctoritate Apostolica tenore præsentium, tam quoad præterita, quam quoad futura, perpetuo reducimus, perinde ac si eadem constitutio in hujusmodi parte nunquam emanasset.

» § IV. Non obstantibus eadem prædecessoris nostri constitutione, quam quoad reliqua omnia, præter contenta in hac nostra constitutione in suo robore omnino permanere volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

» § V. Volumus autem, ut præsentium transumptis, notarii publici manu subscriptis, et sigillo prælati ecclesiastici munitis eadem prorsus fides habeatur, in judicio et extra illud, quæ eisdem originalibus haberetur exhibitis, vel ostensis.

» § VI. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum moderationis, reductionis, et voluntatum infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumserit, indignationem Omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

» Datum Romæ in Monte Quirinali, Anno Incarnationis Dominicæ 1591, prid. Kal. Junii Pontificatus nostri anno 1. »

19. Referuntur in compendio gravissimæ etiamnum vigentes pœnæ contra quovis modo procurantes abortum foetus animati, aut consulentes, vel juvantes ad illum. — Ex his itaque Bullis cum unanimi doctorum colliges, quo licet Gregorius XIV, pœnas a Sixto V, fulminatas contra procurantes abortum foetus inanimati, vel sterilitatem, et quocumque directe vel indirecte juvantes vel concurrentes ad id, reducerit ad terminos juris communis, tamen pœnas contra directe vel indirecte procurantes abortum foetus animati, omnes et singulas a Sixto V, statutas reliquerit in suo vigore.

Ut proin omnes, qui directe vel indirecte, per se, vel per alium, quocumque modo procurant abortum foetus animati, vel ad id consilium vel auxilium præstant, aut favorem, imprimis incurrant omnes pœnas ab utroque jure contra homicidas voluntarios statutas.

2. Contrahant irregularitatem.

3. Sint privati omni privilegio clericali.

4. Sint inhabiles ad omnia officia et beneficia tam simplicia, quam curata.

5. Si beneficium vel officium jam habent, sint ipso facto privati, et tam ad idem, quam quodvis aliud perpetuo inhabiles.

6. Insuper, si clericus est, debeat deponi et degradari, sicque degradatus tradi curiæ sæculari puniendus juxta leges divinas et humanas.

20. Ex quibus aliqua obligant in foro conscientie ante omnem judicis sententiam? Et quæ? — Et quidem, quod notandum, pœna irregularitatis, excommunicationis, et inhabilitatis ad beneficia obligant in foro conscientie ante omnem judicis sententiam, et quantumvis delictum sit occultum.

21. Aliquæ non nisi post sententiam criminis declaratoriam? Et quæ? — Pœna vero privationis beneficii prius habiti, quia executionem externam requirit, ante sententiam judicis saltem declaratoriam criminis non obligat, juxta dicta lib. I, tit. II, § 40, a n. 227, ut proin hæc, sicut et degradationis, et traditionis pœna ad Curiam sæcularem, locum non habeat, quandiu delictum manet occultum.

22. Quid juris circa dispensationem ab his pœnis? — Circa dispensationem, et absolutionem ab his pœnis id solum moderavit Gregorius XIV, quod ab excommunicatione in Bulla prius strictissime reservata absolvi potest episcopus, et quivis ab eo specialiter deputatus. Unde nec in irregularitate, nec in privatione beneficiorum, ac inhabilitate ad illa minime dispensare valet episcopus, eo quod in lege Pontificis tanquam superioris, ipse tanquam inferior dispensare non possit; prout amplius dictum et probatum est lib. I, tit. II, § 18. Hinc minime tuta est doctrina P. Patrii Sporer, quam in Theolog. sacrament. p. 4, cap. iv, n. 722, ad finem tradit, dicendo, episcopum posse dispensare in pœna privationis beneficiorum, et inhabilitatis ad illa; qui alias cit. cap. iv, materiam de abortu peregre pertractavit.

23. Non potest episcopus dispensare in irregularitate et inhabilitate ad beneficia, ob procuratorem abortus contracta. — Nec in contrarium valet fundamentum a prædicto P. Sporer allatum, videlicet, Pontificem specialiter sibi non reservasse dictam inhabilitatem. Nam contra est, tum quod in pœnis a lege Pontificia impositis, solus Papa dispensare valeat, etiamsi earum dispensationem sibi specialiter non reservet; hoc ipso, quod in lege Pontificis tanquam superioris, nullus inferior dispensare possit; nisi id alicui specialiter, vel generaliter concedatur, quod non est in casu nostro. Tum quod Sixtus V. dispensationem super Bullam impositis sibi universaliter expresse reservaverit ibid: § 8, illis verbis: Ac tam absolvendi, quam dispensandi facultatem etiam quoad forum conscientie in casibus superius expressis, nobis et successoribus nostris reservamus.

24. Solvitur instantia ex Tridentino. — Neque suffragatur in hoc episcopis Tridentinum Sess. 24, de Reformat. cap. vi, quia ibi solum conceditur illis facultas dis-

pensandi in irregularitatibus et suspensionibus ex delicto occulto provenienti (excepta quæ provenit ex homicidio), non item in aliis pœnis lege Pontificia latis, ut patet legendi textum. Et quoniam procuratio abortus fœtus animati est etiam homicidium voluntarium, neque in irregularitate ex illo proveniente dispensare poterit episcopus.

25. *Doctrina practica. Quam miseri sint clerici, quovis modo abortum fœtus animati, procurantes, vel ad eum juvantes, consulentes.* — Infertur, quam infelices sint præsertim clerici abortum fœtus animati directe, vel indirecte procurantes, aut consilium vel auxilium quovis modo ad illum præbentes, sive sint curati, sive simplices, sive beneficium habeant, sive non. Si enim nullum pro illo tempore adhuc habent beneficium, nullum amplius acquirere valent, nisi dispensetur a Papa, quantumvis delictum sit occultum: si habent beneficium, illud quidem ante sententiam criminis declaratoriam dimittere non tenentur, tamen ante eandem sententiam, et licet delictum sit occultum, sunt ipso facto irregulares; consequenter præter alios irregularitatis effectus non amplius celebrare Missas, quod tamen plurima beneficia requirunt, ut proin saltem ex hoc capite ante omnem sententiam in foro conscientie teneantur dimittere beneficia; quia obligationi vigore beneficii impositæ satisfacere non amplius possunt, nisi a Papa dispensetur; quod difficillime, et non nisi urgentissimis de causis fieri potest, ut habet Bulla Sixtina cit. § 8, circa finem.

26. *Plura de procuratione abortus. Remissive.* — Majorem et exactam discussionem de abortu qui desiderat, legat citatum Patritium Sporer in Theolog. sacrament. p. 4, cap. iv, per totum. ubi ex professo, et revera egregie hanc materiam pertractat, si excipis id, quod supra num. 22, impugnativimus.

TITULUS XI.

De infantibus, et languidis expositis.

1. *Ratio continuationis.* — Quia parricidio propinqua, adeoque simplici homicidio pejor est expositio infantum, utpote qua vel mors

infantis per exponentem intenditur, vel per accidens non raro sequitur, adeo ut l. *Necare, 4, ff. de Agnoscend. et alend. liber.* expresse dicatur: *Necare videtur non tantum is, qui partum præfocat, sed et is, qui abjicit, et qui alimoniam denegat, et is qui publicis locis misericordie causa exponit, quam ipse non habet: ideo post præcedentem titulum, de hac expositione præsens recto ordine ponitur rubrica.*

2. *Expositio infantum, quid? Infans, quid dicatur?* — Quæritur I. Quid ad præsens intelligatur per expositionem infantum? An, et qualiter illicita? ac quibus sub pœnis prohibita? Resp. I. Expositio infantum ad præsens est, et dicitur illa, qua vel proles recens nata, vel saltem septennio minor (infra hanc enim ætatem proles constituta, infans dicitur, l. *Infanti, 18, et § 4, C. de jure deliberandi*, ibi: *Infanti, id est, minori septem annis*) exponitur, et derelinquitur ad hoc, ut vel omni alimento et auxilio destituta pereat, vel ab aliis alenda et educanda assumatur. Ita in re communis, patebitque ex sequentibus.

3. *Expositio infantum ordinarie est graviter peccaminosa.* — Resp. II. Expositio infantum ordinarie est graviter peccaminosa, non tantum si fit, ut infans pereat, sed etiam si fit, ut ab aliis alenda et educanda assumatur. Prima pars caret omni controversia; quia talis facta expositio vero homicidio æquiparatur. arg. cit. l. *Necare, 4, ff. De liber. agnoscend. et alend.* juncta L. 2. C. h. t. et *Novella 153, cap. III*, prout etiam tanquam homicidium punitur, juxta dicenda infra nu. 7.

4. *Etsi non fiat animo necandi infantem, sed exponendi illum misericordie aliorum.* — Altera pars docetur communi, et quasi unanimi doctorum; quia etiam tali modo gravissime prohibita est expositio ab utroque jure c. un. h. t. l. *Necare, 4, ff. de Agnoscend. et alend. liber.* item L. 2 et 3. C. h. t. junct. *Novella 153*, ubi in princ. expositio infantum universaliter vocatur crimen a sensu humano alienum, et c. 1, ibid. ad finem, taliter exponentes, pejores homicidis pronuntiantur illis verbis: *Qui omni inhumanitate et crudelitate referti sint, tanto deteriores homicidio pollutis, quanto calamitosioribus id inferunt.* Ratio est, quia licet mortem proles non intendant, tamen, quantum in ipsis est, eam occidere videntur, hoc ipso, quod alimentis destitutam,

periculo mortis exponant, ignari, num aliquis, qui prolem, antequam moriatur, assumat et alat, per jura citata, et can. *Pasce, 21, dist. 86, et can. fin. dist. 87.*

5. *Et avertendi propriam infamiam, honoremque suum tenendi. Ubi justa est offensio, ibi injusta est defensio.* — Nec excusat a peccato parentem, si dicat, se non ex malevolentia erga prolem, sed ad declinandam infamiam exponere infantem; ad hanc autem declinandam, et propriam famam, aut honorem tuendum, præstat non modo prolis, sed et propriam vitam periculo exponere, arg. l. *Isti quidem, 8, § 2, ff. Quod metus causa.* Nam contra est, quod fama et honor æquiparetur vitæ, ac propterea ad tuendum illum liceat quidem propriam vel alienam vitam periculo exponere contra injustum violatorem, seu si ab alio injuste invadatur, vel auferatur; neutiquam tamen alium occidere, vel periculo vitæ exponere potest, ob quem, aut intuitu cujus quis in fama et honore juste læditur, aut patitur, juxta illud vulgatum: *Ubi justa est offensio, ibi injusta est defensio.* Consequenter, cum ad propositum nemo injuste violet famam, et honorem parentis, matris v. g. illicite imprægnatæ, sed ipsamet una cum corpore famam et honorem suum sponte prostituerit, hoc ipso, quod prolem naturaliter nascituram, et inde infamiam suam orituram providere debuerit, ac propterea in fama merito et juste patitur, non potest ad eam tuendam contra tot leges exponere innocentem infantem periculo vitæ; alias enim sequeretur, quod ad famam tuendam posset quis etiam abortum fœtus animati, sive inanimati procurare, et natum propriis manibus occidere; cum non referat, sive ferro, aut violenta manu, sive fame, sive alimentorum subtractione infans occidatur, arg. cit. l. *Necare, 4, ff. De agnoscend. et alend. liber.* et L. 2. C. h. t. *Novell. 153, cap. i.*

6. *An, et quando licitum sit exponere infantem?* — Dicitur autem notanter in conclusione ordinarie loquendo, nam dantur casus extraordinarii, in quibus expositio infantum culpa vacat, et pœna; si nempe parens ob summam egestatem, vel aliam justam causam alere non valens prolem, exponit illam in tali tempore et loco, ubi certum est, prolem ab aliis statim assumendam, et educandam, nullumque interea mortis periculum fore; prout præcipue fieri

potest in illis civitatibus et locis, in quibus pro expositis hujusmodi, specialiter erecta habentur xenodochia, aut orphanotrophia. Hujusmodi in casu expositionem vacare culpa, cum aliis docet Gonzalez in c. un. h. t. num. 10, in fine, Barbosa, *De officio, et potestat. episc. Allegat. 51, numer. 147.*

7. *Parens in sylva aut loco deserto exponens infantem, pœna mortis punitur, si infans ibi perit.* — Quæritur II. Quibus pœnis subjaceat parens infantem exponens? Resp. I. Quamvis nonnulli cum Glossa l. fin. C. de patrib. qui filios distrax. universaliter et indistincte velint parentes, qui liberos exponunt, de jure civili pœnæ capitalis reos esse, tamen rectius cum distinctione dicitur, quod parens, qui per se vel per alium exponit infantem, in sylva, vel deserto, aut tali loco, vel modo, ut mortem illius prævidere prudenter debuerit, etsi non intenderit (et multo magis si intenderit) ipsaque mors sequatur, jure civili punitur ultimo supplicio. Bartolus in l. *Necare, 4, ff. De Agnoscend. et alend. liber.* Bossæus tit. de Homicidio. numer. 7. Christoph. Blumberger *Ad Constitut. Carolin. a 132, num. 1, arg. cit. l. Necare, 4, ff. De agnoscend. et alend. liber. et Constitut. criminal. Caroli V. art. 132.*

8. *Quæ pœna, si ibi non perit aut in via publica exponitur, et perit?* — Si autem infans in præfato aliquo loco deserto exponitur quidem, sed vivus adhuc reperitur; vel si in loco, et via frequentata prætereuntium misericordie ac charitati, aut in hospitali, vel orphanotrophio in circumstantiis ex se periculo mortis carentibus exponitur, et tamen mortuus reperiatur expositus infans, fustigatione, aut alia pœna corporis afflictiva plectendus videtur parens directe, aut indirecte exponens. Carpzovius *Pract. criminal. p. 1, q. 10, n. 11, et desumitur ex cit. Constitut. crimin. Caroli V. art. 132.*

9. *Quid si in via publica aut hospitali exponitur et non perit?* — Si vero in via communi et publica, aut ecclesia, vel hospitali frequentata ita exponitur, ut nullum periculum mortis subsit, indeque vivus et incolumis reperiatur infans, relegatione, aut etiam mitiori alia pœna arbitrio judicis sufficienter puniri exponentem censet Menochius de *Arbitrar. judic. casu 396, n. 5, et satis clare desumitur ex cit. Constitut. crimin. Caroli V. art. 132.*

10. *Subinde expositio vacat culpa et pœna.*